

scat non tamē pari iocunditate sumi
tur cortex sacramenti ⁊ adeps frumē
ti fides ⁊ res memoria ⁊ p̄sentia eter
nitas ⁊ r̄ps vultus ⁊ speculuz ymago
dei ⁊ forma serui. nempe in omnibus
fides est locuples. intellectus v̄o pau
per. h̄c Bern. **R** Sed ⁊ hoc con
siderandū q̄ sacra communio ⁊ p̄cep
tio huius salutiferi sacramenti nō so
lum facit in dei amore feruentes sed
etiaꝝ reddit homines ad resistendum
temptamentis dyaboli fortiores quia
malignus sp̄s cū persp̄erit hospici
um cordis vniuscuiusq̄ deuoti per ho
spitem fore occupatū. intelligit p̄pter
diuinā p̄senciā locū ad temptandum
sibi esse preclusū ⁊ iō quodā p̄cussus
timore p̄fusus abscedit. **Uñ** dicit ȳsi
corus. **S**uscipe dominū ih̄sū tue mē
tis hospicio. cū aut̄ aduersarius tuus
hospiciū tuū viderit occupatū celestis
fulgore p̄ncie intelligit temptamētis
suis interclusus esse p̄ cristū. **Hec** ȳsi
corus. **Nā** scdm̄ q̄ d̄t Criso. **U**t leo
nis flammā spiritātes. sic ab illa men
sa discedi? terribiles effecti dyabolo.

Filius

Quopro etiā hoc scire an scz hoc sa
cramentū delectemalia. ⁊ vtrū
possit homo accedere ad cōionē sanc
tam in venialibus peccatis

Capitulum XXV Pater I

Sire debes qd̄
sacramentū corporis domini
ei maxime efficacie est. qz homo cū ac
cedit ad hoc sacramentum sumendo
illud deuote. peccata venialia si que
sunt delectur ⁊ in gratia dñi roborat̄
tur. **Testat̄** hoc bea. bern. qui sic ait.
In sacramento altaris peccatū venia
le delect. homo in gratia roborat̄. ani
ma celesti dulcedie inebriat̄. **Et** notā
dū q̄ x̄ps semel obtulit hostiā corporis

sui in cruce moriendo p nobis. **Nūc**
veroyt d̄t bea. Augu. **Q**uotidie obla
tio iterat̄ licet x̄ps semel sit passus. qz
quotidie peccamim? peccatis. sine q̄
bus mortalis infirmitas vivere nō p̄t
⁊ qz quotidie labim. quotidie x̄ps p
nobis mistice ymolat̄. **Dedit** etiā no
bis hoc salutis sacramētū vt quia nos
quotidie peccamus. ⁊ ille iā mori n̄
p̄test. per hoc sacramētū remissionē
peccatorū p̄sequamur. **Q**uotidie cōe
ditur ip̄e ⁊ bibit̄ in veritate sed iteger
et viuus manet. h̄c Aug. **Dic̄** ⁊ de eo
dem beatus Ambro. x̄ps semel vnam
obtulit hostiā corpus scz suū. ⁊ q̄ hoc
sacrificiū sepius a nobis reperit̄ idēz
quotidie causa est n̄e infirmitatis qz
quotidie peccamus. **S**i quocienscū
q̄ effundit̄ sanguis cristi in remissionē
peccatorū effundit̄. deo illū semp̄ acci
pere. vt semp̄ m̄sibi peccata dimittat̄.
qui semper pecco. semp̄ deo habere
medicinā. qui em̄ vulnus habet. medi
cinā requirit. vulnus est qz sub pecca
to sumus medicina est celeste ⁊ venera
bile sacramētū. **Hec** ambro. **U**
Ubi etiā p̄siderandū q̄ res h̄? sacramē
ti est caritas que excitat̄ in hoc sacramē
to p̄ qd̄ peccata venialia remittūt ma
ior em̄ est virtus caritatis cuius est hoc
sacramentū q̄ venialiu peccatorū. **D**e
hoc thomas de aquino sic dicit. **I**n sa
cramento cristi duo possunt p̄siderari
vicz ip̄m sacramētū ⁊ res sacramēti
et ex vtroq̄ apparet q̄ hoc sacramētū
habet virtutē ad remissionē venialiu
peccatorū. nam hoc sacramētū sumi
tur sub specie cibi nutrientis. nutritiū
tū aut̄ cibi est necessariū corpori ad
restaurādū id quod quotidie deperdit̄
ex actiōe caloris natural̄. spiritualit̄
autem a nobis quotidie aliquod deper
ditur ex calore p̄cupiscentie p̄ peccata
venialia. que diminuūt feruorez cari
R .iij.

tatis et ideo appetit huic sacramēto. ut remittat peccata venialia. **U**n̄ ambro. dicit q̄ iste panis quotidianus sumitur in remediū quottidiane infirmitatis. **R**es autem huius sacramenti est caritas nō solum quantū ad habitum sed etiā quantū ad actū. qui excitatur in hoc sacramēto. p̄ quod venialia solvuntur. **U**n̄ manifestū est q̄ virtute huius sacramenti remittunt peccata venialia. et si non contrarian̄ caritati quantum ad habitū contrarian̄ tam̄ et quantum ad feruorem actus. qui excitatur in hoc sacramento. rōe cuius peccata venialia tollunt. **M**ajor est virtus caritatis. cuius est hoc sacramentus. q̄ venialium peccatorū. nā caritas tollit p̄ suū actū peccata venialia que tamen n̄ possunt totaliter impedire actū caritatis et eadez ratio de sacramento. **H**ec tho. **U**trum t̄n̄ aliquis accedere debeat ad hoc sacramentū in peccatis venialibus. **S**ciendū q̄ si quis in peccato veniali fuerit et habet graciā cōicandi aut missam celebrandi prius debet satisfacere p̄punctōz cordis et orationes. et habeat bonū p̄positū de cetero non peccandi. et securus confidens de dei misericordia et pietate accedat **U**n̄ bea. **A**ugu. quibus quis mordeat veniali peccato. tamen de cetero nō habeat voluntatē satisfaciāt lacrimis et orationibus et p̄fidens de dñi misericordiā et misericordiā accedat ad eucharistiam intrepide et securus. **H**ec augustinus. **U**n̄ dicit beatus **A**mbrosius. **I**lli indigne sumūt hoc sacramentū eucharistie qui vel sunt in criminibus. id est mortalibus peccatis vel sine penitentiā de venialibus id est quadā securitate et negligētia de venialibus nolunt penitere. **H**ec **A**mbrosius. **E**t notandus q̄ corpus cristi quattuor modis sumit. **Q**uidā em̄ spūaliter t̄n̄. ut qui accipi-

unt rem sacramenti id est graciā et nō ip̄m sacramentū corpus. **D**e hoc modo sumendi dicit bea. **A**mbro. **C**rete et manducasti id est corpi cristi mystico in corpatus es. **Q**uidā accipiūt sacramentaliter t̄n̄. ut cōicantes in peccato mortali. quidā spūaliter et sacramentaliter ut qui cōicant in grā p̄cipientes rem et sacramentū. **Q**uidāz nec spūaliter nec sacramentaliter ut qui nec rez nec sacramentū p̄cipiūt. primi nō manducantes manducant. sc̄d̄i manducātes nō manducant. terciū manducātes nō manducāt. **U**bi aduertendū q̄ bonus rez q̄ cristi carnem id est sacramentū et rez accipit. malus vero t̄n̄ sacramentum id est corpus cristi sub sacramēto et rem spūalē sumit. **U**triq̄ t̄n̄ verā carnem et verū sanguinē cristi accipiunt. **U**n̄ bea. **A**ugu. **E**st quidem in peccato ribz et indigne sumentibz vera cristi caro et verus sanguis sed essentia non salubris efficientia. **H**ec augustinus. **Q**uia malus sumit cristi corpus ad iudicium et damnatōz. iustus vero ad eternam salutem. **D**e indigne sumentibz dicit **O**rigenes. **C**orpus quidē et cristi sanguinē in damnatōz sibi sumūt tā mēris q̄ corporis. qui absq̄ gustu accesserint interne dei dulcedis et amoris **H**ec **O**rige. **U**n̄ illi solūmō dicunt virtutem carnis cristi sumere et vere manducare qui spūaliter manducāt. quod affirmat bea. **A**mbro. sic dī. **Q**ui manducāt spūaliter virtutē carnis et sanguinis cristi dicūt sumere et vere manducare. q̄ ip̄z corpus cristi efficaciam quottidie sumunt in remissionē peccatorū **H**ec **A**mbrosius. **A**d circo non habens vitam spūalem spiritualiter nutrice non potest in sumptōe corporis cristi. **U**n̄ dicit **E**gidius. **S**icut monstrum esset naturaliter et contra naturam q̄

aliquid nõ viuens corporaliter. cibuz
manducaret aliquẽ corporalẽ. ita mon
strum est et contra naturaz. q̄ aliquis
nõ viuens sp̄ualiter sumat hũc cibum
sanctuz et sp̄ualẽ. Cibus nãq̄ sp̄ualis
similis est cibo corporali in hoc q̄ si
ne ip̄o vita sp̄ualis esse nõ potest. sicut
neq̄ sine cibo corporali vita corporal.
Sed amplius h̄z ab eo. q̄ causat etiã
indeficientem sumentĩ qd̄ cibus cor
poralis nõ efficit. nõ em̄ qui corpales
cibum sumit semp̄ uiuet. sp̄ualẽ ve
ro cibuz qui digne sumit habet vitam
eternam. **De Egidius** Igitur vt di
cit beatus **Augusti.** super ioban. **E**da
mus inquit cristi carnem nõ tm̄ in sa
cramento qd̄ etiam multi mali faciũt
sed vsq̄ ad sp̄us p̄cipacõm mandu
cemus. vt in domini corpore itãq̄ m̄
bra maneamus et eius sp̄u vegetemur
hoc **Augusti.** **P** Diligenter quo
q̄ et hoc p̄siderandũ est q̄ aliqua sunt
peccata venialia. que in nullo impedi
unt effectum huius sacramenti. et sunt
nonnulli que nõ ex toto impediũt eũ
dem effectum s̄z in parte. et causas isti
us clarius assignat **Thomas de aquino**
sic dicens. Peccata venialia dupli
ter accipiunt. vno mō. put sunt p̄teri
ta. alio mō. prout sunt acta exercitata.
primo mō venialia peccata nullo mo
do impediunt effectũ huius sacramenti
potest nanq̄ p̄ringere q̄ aliquis post
multa peccata venialia p̄missa deuote
accedat ad hoc sacramentũ. et plena
rie eiusdem sacramenti p̄sequat̄ effec
tũ. sc̄do modo peccata venialia nõ ex
toto impediunt effectũ sacramenti s̄z
in parte. nam effectus huius sacramē
ti non est solũ adeptio habitualis gra
tie et caritatis sed est quedã actualis
refectio sp̄ualis dulcedinis. q̄ quidez
impedit. si aliquis accedat ad hoc sa
cramentũ mēte distracta p̄ peccata ve

mialia. nõ aut̄ tollit augmentum gratie
habitualis vs̄ caritatis. vs̄ ille qui cũ
actu peccati venialis accedit ad hoc sa
cramentũ habitualiter quide mandu
cat et spiritualiter sed nõ actualiter et
ideo habitualẽ h̄ sacramenti effectũ
p̄cipit nõ aut̄ actualẽ. **Ex** quibz collig
gere possumus q̄ aliq̄s ex̄is sine mor
tali peccato et accedẽs ad hoc sacramē
tum in peccato veniali et tm̄ faciens qd̄
in se est vs̄z dolẽdo de hoc ac p̄orões
sed ad hoc aprando et si talis nõ sentit
actualẽ deuotionẽ in p̄ceptõẽ sacra
ti habitualiter. tm̄ manducat sp̄ualit̄
et ideo habitualẽ effectũ huius sacra
menti p̄cipit. **Et** quibz venialia pecca
ta nõ tollat effectũ huius sacramenti
vt dictũ est. tamen maius bonũ est si
homo p̄fessionẽ et p̄ alia remedia cẽ
ab h̄mõ peccatis se studeat emẽdare
q̄ quanto quis cum maiori puritate
cordis ac corporis ad hoc sacramentum
p̄cipiendũ accesserit. nõ dubiũ quin
maiozem gr̄am et vberiorẽ fructũ spi
ritualium bonoz ex hoc reportabit. ve
rendũ nãq̄ debet esse ante deuote. cuz
ad celeste sacramentũ sumendũ acces
serit. ne celestis sponsus ad ip̄z veniẽs
aliquam maculã cuiuscũq̄ peccati eẽ
venialis quantũ possibile est inueniat
q̄ per cõionẽ sacra illi copulat. cuius
pulchritudinẽ sol et luna mirant. **Uñ**
sc̄dz apostoli dictũ m̄demus nos ab
omni inquinamento carnis et sp̄us p̄
ficientes sanctificatõz i timore dei. vt
ei p̄cipatiõẽ digni efficiam̄ q̄ nihil
purius ea mente esse debet. que in dei
habiraculũ p̄paranda est. **Sed** et hoc
norandũ q̄ omnipotens deus p̄pter su
am pietatez et misericordiã nõ abho
ret etiã eos. qui in max̄is flagitijs car
naliũ imundiciãz et voluptatũ aliqua
do fuerunt nam tales nonnũq̄ post cõ
uersionẽ et pactã penitentiam ac vite

emendationē nō solū nō verentur sed omnino audent tractare et sumere corpus dominicū in suā salutē animā. De non pueris bea. Ber. sic dicit. Qui puritatis auctori in puro corde et corpore ministrantes sunt. mirū quod non verentur stare ante se angelū dñi. qui fecerit eos medios et disperdat de terra viuenciū sed omnino audent agni immaculati perigere carnes et intingere in sanguine saluatoris manus nepharias. quibus paulo ante perdidit carnis meretricis attractauerāt. hec Ber. Filius

Transformari etiam desidero de hoc utrum melius sit frequenter accedere vel rari ad hoc celeste sacramentū.

Capitulum XXVI Pater

Quidetur quod su

per hac questione non possit omnino dari regula vniuersalis. ratio est quod varia sunt merita singulorum. diuersa opum studia. differentia desideria. et multiplices sancti spiritus operationes. atque diuersi status. et gradus in religione. Et ideo sicuri in egrorantibus non vna potest forma seruari in dandis medicinis corporis propter diuersitates complexionum aut virum aut loci aut temporis aut diete aut aliarum considerationum pro quibus aut rarius aut sepius aut in minore aut maiore quantitate aut eadem medicina datur. ita enim de medicina spirituali que corpus christi intelligenda est. mundialibus eius curis occupati rari se possunt expedire ad illud recipiendum. quam qui tantum spiritualibus intenti sunt. et alij magis et alij minus sunt circumspecti in custodia vite sue morum ac conscientie puritate. alij etiam ardenciori desiderio ad illius salutaris cibi perceptionem trahunt. alij quodammodo terrentur cum accedere debent. et nisi presciantur generet et consuetudo religionis. vel timor

maioris elongationis a deo impelleret. rari valde accederent ad illud terrificum sacramentum. vix tamen aliquis religiosus aut sanctus esse videtur exceptis sacerdotibus. quin semel in ebdomada ei sufficiat ex consuetudine communicare. nisi specialis causa quoniam plus suadeat. ut in infirmitatibus et supueniens singulariter solemnissimas festiuitas vel inuisitate deuotionis intemperata desiderij sitis pro illius susceptioe. qui solus sufficit ardorem se amantem refrigerare. et quod talis ardoris imperus non nisi a spiritu sancto infunditur. ideo legibus humane consuetudinis et statibus mortalium non ardeat. Salubre igitur est et vrile quod homo ad illius sacramenti susceptioem se preparat. et quanto deuotius valeat illud percipere studiat. et post susceptioem in studio deuotionis se conseruet attentius maxime religiosi. et qui se deo obtulerunt ad perpetue seruendum. Sic enim erunt in maiori custodia vite nostre sue et presciant. dum et ante et post eucharistie preceptionem ob reuerentiam eius student magis innocentius viuere et studio deuotionis frequentius intendere. Et licet aliqui aliquis trepidet tamen prescians de dei misericordia fiducialiter accedat. quod qui se indignus reputat. cogitet quod tanto magis eger necesse habet requirere medicinam. quanto magis sentit se egrorum male habentibus. et ideo querat te iungere christo ut tu sacrificeris ab ipso nec propterea pretermittenda est sacra communicatio. si quandoque homo non sentit gratiam deuotionis cum se ad illam preparare studet. vel cum in ipsa preceptione post se forte minus deuotum sentit quam vellet. attendere namque debet unusquisque diligenter quod hoc pietatis sacramentum fidelibus in remedium est institutum. Et ideo quoniam cum homo facit quod potest abutilando se ad gratiam sufficit